

ת"פ 7552/05/23 - מדינת ישראל נגד דוד בן-יוסף,

בית המשפט המחוזי בחיפה
ת"פ 7552-05-23 מדינת ישראל נ' בן-יוסף (עציר)
לפני כבוד השופט אמיר טובי, שופט בכיר
המאשימה
נגד
הנאשם
דוד בן-יוסף, (עציר)

נוכחים:

ב"כ המאשימה: עו"ד יהודה דיין

ב"כ הנאשם: עו"ד יניב אביטן (מטעם הסנגוריה הציבורית)

הנאשם באמצעות הליווי

גזר דין

ההליך וכתב האישום

1. הנאשם הורשע על סמך הודאתו, שניתנה במסגרת הסדר טיעון, בעבירה של דרישת נכס באיומים, לפי סעיף 404 רישא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"), והדחה בחקירה, עבירה לפי סעיף 245(א) לחוק העונשין.

הודאת הנאשם ניתנה לאחר שכתב האישום תוקן במסגרת הסדר הטיעון, אך מבלי שהושגה בגדרו הסכמה עונשית. נקבע כי לעניין זה יטען כל צד את טענותיו באופן חופשי.

2. בעובדות כתב האישום המתוקן (להלן: "כתב האישום") נאמר כי בין הנאשם לבין נני בינאשוילי, ילידת 1956 (להלן: "המתלוננת"), קיימת היכרות מוקדמת. במועד הרלוונטי לכתב האישום, הייתה המתלוננת בעלת חנות תכשיטים בנהריה (להלן: "החנות").

בין הנאשם לבין דניס וסקין (להלן: "דניס") יש קשר חברי. בבעלותו של דניס רכב מסוג יונדאי i10 בצבע אפור (להלן: "הרכב").

3. ביום 17.4.2023, בשעת בוקר, ביקש הנאשם מדניס להסיע אותו ברכב למתחם הסמוך לחנות, ובאותו

מועד בשעה 9:45 לערך הגיעו השניים אל המתחם באמצעות הרכב. הנאשם יצא מן הרכב כשהוא מחזיק בידו שקית כחולה (להלן: "השקית") והלך ברגל לכיוון החנות, ואילו דניס החנה את הרכב סמוך למתחם והמתין לנאשם בעודו יושב ברכב.

4. בהמשך למתואר, בשעה 10:25 לערך, הגיע הנאשם אל החנות כשהוא מחזיק בידו את השקית. אותה עת עבדה המתלוננת בחנות ועמדה מאחורי דלפק, כשמאחוריה מדף שעליו היו מונחים ארבעה מגשים שהכילו צמידים מזהב. הנאשם נכנס לחנות בהליכה מהירה וניגש אל מאחורי הדלפק. בתגובה אמרה לו המתלוננת "תצא מפה, מה אתה עושה?". או אז, נצמד הנאשם אל המתלוננת ודרש ממנה את צמידי הזהב בכוונה לגנבם, תוך שימוש באיומים, באומרו "תשתקי או שאני יורה בך. איפה את רוצה את הכדור, בראש או ברגל?".

בפחדה מהנאשם, קפאה המתלוננת במקומה ולא זזה. בשלב זה, נטל הנאשם מן המדף שני מגשים ובתוכם 24 צמידים ששוים לא פחות מעשרות אלפי שקלים, הכניסם לתוך השקית ויצא בריצה מהחנות לכיוון מקום חניית הרכב. בהגיעו לחניה, שם הנאשם את השקית ברכב, ביקש מדניס להביא אותה לביתו של הנאשם ועזב את המקום בהליכה. כל זאת עשה הנאשם בכוונה לגנוב את השלל, תוך שימוש באיומים.

5. בהמשך אותו יום נעצר הנאשם והובא לחקירה. במסגרת החקירה, ביום 23.4.2023, בוצע עימות בין הנאשם לבין דניס, בעיצומו פנתה החוקרת מורן שרגא אל דניס בשאלה. בתגובה, התפרץ הנאשם לדברי החוקרת, באומרו לדניס "אל תיתן חקירה שמור על זכות השתיקה אני שמרתי על זכות השתיקה". בסיום העימות, לאחר שהחוקרת עזבה את חדר החקירות והנאשם ודניס נשארו בו בגפם, אמר הנאשם לדניס "לא לדבר בכלל, בכלל". כל זאת עשה הנאשם בניסיון להניע את דניס להימנע ממסירת הודעה בחקירה על פי דין.

עד כאן עובדות כתב האישום.

הראיות לעונש

6. במסגרת ראיותיה לעונש, הגישה המאשימה את תדפיס רישומו הפלילי של הנאשם (מע/1), ממנו עולה כי לחובתו שש הרשעות קודמות שעל חמש מתוכן חלה התיישנות. הרשעתו האחרונה הינה משנת 2018 בגין קבלת דבר במרמה, גניבה, שימוש במסמך מזויף, וזיוף.

מטעם ההגנה לא הוגשו ראיות לעונש.

טיעוני הצדדים לעונש

7. בטיעוניה לעונש עמדה המאשימה על חומרתן של עבירות הרכוש, אשר הפכו לתופעה נפוצה, חמורה ומסוכנת, הפוגעת בפרטיותו של הקורבן, בכבודו וברכושו, וכן בתחושת הביטחון שלו ושל הציבור בכללותו.
8. בהתייחס לנסיבות ביצוע העבירה, הפנתה המאשימה לתכנון שקדם לביצועה ולעובדה שהנאשם ניצל את פערי הכוחות והגיל בינו לבין המתלוננת לשם ביצוע זממו. בתוך כך, נטען כי מעשיו של הנאשם התאפיינו בתעוזה, משלא טשטש את זהותו או הסווה את פניו על אף ההיכרות המוקדמת בינו לבין המתלוננת. אמנם למתלוננת לא נגרמה פגיעה פיזית כלשהי כתוצאה מביצוע העבירה כלפיה, אך אין להתעלם מהפחד והאימה שאחזו בה שעה שהנאשם איים כי יירה בה וכן מהנזק הקנייני שנגרם לה.
- בהקשר לעבירת ההדחה בחקירה, נטען כי עבירה זו פגעה בסדרי השלטון ובטוהר ותקינות ההליך השיפוטי. התנהלותו של הנאשם במהלך העימות מלמדת על זלזול בוטה ברשויות האכיפה ובשלטון החוק.
9. לאחר שהפנתה לפסיקה המשקפת לשיטתה את מדיניות הענישה הנוהגת, הגם שצוין כי חלקה מתייחס למקרים שנסיבותיהם חמורות מענייננו, ביקשה המאשימה לקבוע מתחם עונש הולם הנע בין 24 ל-48 חודשי מאסר בפועל לצד ענישה נלווית. בהקשר זה סבר ב"כ המאשימה כי יש לאבחן את המקרה דכאן ממקרים אחרים בהם יוחסה עבירה לפי סעיף 404 רישא לחוק העונשין, וזאת בשל שווי הרכוש שנגנב ונוכח העובדה שלאחר השלמת מעשיו המשיך הנאשם לבצע עבירות נוספות.
10. במסגרת הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות, ציינה המאשימה מחד את הודאתו של הנאשם, אשר הביאה לחיסכון בזמן שיפוטי וייתה את הצורך בהעדת המתלוננת. מאידך, הודגש כי מדובר בנאשם שלחובתו הרשעות קודמות בעבירות רכוש.
- בנסיבות, סברה המאשימה כי יש למקם את עונשו של הנאשם בחלקו האמצעי של המתחם שהוצע על ידה ולהטיל עליו בנוסף מאסר מותנה ופיצוי כספי גבוה למתלוננת.
11. בפתח דבריו, טען הסנגור כי אין זה ראוי לעתור למתחם ענישה, ההולם את עבירת השוד אשר יוחסה לנאשם טרם התיקון המהותי שנעשה בכתב האישום, כפי שעשתה המאשימה. בהקשר זה צוין כי לאחר גיבוש הסדר הטיעון בין הצדדים, מצופה היה מהמאשימה לנהוג בהגינות ולעתור לענישה התואמת את נסיבות כתב האישום המתוקן ואת העבירה בה הורשע הנאשם. הדברים מקבלים משנה תוקף לנוכח הפסיקה אליה הפנתה המאשימה. נטען כי אף שפסיקה זו מתייחסת לחלופה המחמירה של העבירה של דרישת נכס באיומים, נקבעו במסגרתה מתחמים נמוכים מהמתחם לו עתרה המאשימה בענייננו. זאת, על אף שבענייננו הורשע הנאשם בחלופה המקלה.
12. ההגנה הפנתה לפסיקה המתייחסת אף היא לחלופה המחמירה של סעיף 404 לחוק העונשין, וביקשה להקיש ממנה כי מתחם העונש ההולם בענייננו צריך לנוע בין 8 ל-24 חודשי מאסר בפועל.

13. בהתייחס לעברו הפלילי של הנאשם, טען הסנגור כי רובו ככולו התיישן וההרשעה הבודדת שנותרה אינה בעבירות אלימות. בנסיבות אלה, יש לראות בנאשם כמי שעברו הפלילי אינו מכביד. עוד ביקש הסנגור להביא בחשבון את התקופה הממושכת בה נתון הנאשם במעצר במסגרת תיק זה, בייחוד בתקופה שלאחר פרוץ מלחמת חרבות ברזל וגיוס בנו למילואים למשך ארבעה וחצי חודשים מבלי שהייתה לו אפשרות לשוחח עמו או לפגוש בו.

14. בנוסף, הדגיש הסנגור כי הסדר הטיעון גובש נוכח קושי ראייתי לא מבוטל. בהקשר זה צוין כי טענות המאשימה בדבר פערי הכוחות בין הנאשם למתלוננת עומדות בסתירה מוחלטת לחומר הראיות. יחד עם זאת, נאמר כי מדובר באירוע מורכב שהמתלוננת לא הייתה צריכה לחוות, ועל כך הנאשם מרכין את ראשו, מביע חרטה ומתנצל.

בנסיבות, ביקשה ההגנה להסתפק בתקופת מעצרו של הנאשם, העומדת על 12 וחצי חודשים.

דברו האחרון של הנאשם

15. בדברו האחרון הביע הנאשם חרטה על מעשיו וסיפר על הקושי שחווה בתקופת מעצרו, במהלכה נולד נכדו הראשון ובנו גויס למילואים. למרות קשיים אלה, ציין הנאשם כי לא נרשמה לחובתו ולו הפרת משמעת אחת.

דין והכרעה

קביעת מתחם העונש ההולם

16. בבואו לגזור את עונשו של נאשם העומד בפניו, על בית המשפט לפעול על פי עיקרון ההלימה, המחייב קיומו של יחס הולם בין חומרת העבירה, נסיבותיה ומידת אשמו של הנאשם, לבין סוג ומידת העונש המוטל עליו. לצורך כך, נדרש בית המשפט להתחשב בערכים החברתיים שנפגעו כתוצאה מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בהם, במדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים ובכלל הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, כמפורט בסעיף 40ט לחוק העונשין.

17. הערכים החברתיים שנפגעו כתוצאה מעבירת הרכוש בה הורשע הנאשם, הם זכותה של המתלוננת לביטחונה, לרכושה ולקניינה כמו גם זכותו של הציבור בכללותו לרכושו ולתחושת הביטחון שלו. העבירה של הדחה בחקירה פגעה בערך המוגן של שלטון החוק וטוהר ההליך השיפוטי.

18. בבואי לבחון את נסיבות ביצוע עבירת הרכוש, ראיתי להפנות לתכנון שקדם לה. הנאשם תאם עם חברו דניס שהלה יסיע אותו למתחם הסמוך לחנות התכשיטים, ונסע עמו כשהוא מחזיק בידו שקית ששימשה

אותו לנטילת השלל שגנב מהחנות. לא מדובר באירוע ספונטני, או ניצול הזדמנות רגעית שנקרתה בדרכו של הנאשם, אלא במעשה שחושב ותוכנן מראש. העובדה שהנאשם נכנס לחנות בפנים חשופות, באופן המאפשר את זיהויו, אין בה כדי לעמעם את הרושם כי הלה היה נחוש לבצע את זממו וכי מעשיו נעשו אגב תכנון והתארגנות, גם אם אלה לא היו ברמת תחכום גבוהה.

19. בנסיבות הקשורות בביצוע עבירת הרכוש מצאתי להתחשב, אם כי במידה מוגבלת, גם בנזק הממוני שנגרם למתלוננת. מעובדות כתב האישום עולה כי שווים של תכשיטי הזהב שנגנבו נאמד בעשרות אלפי שקלים, אלא שלא צוין מה עלה בגורלם של אותם תכשיטים והאם אותרו או הוחזרו למתלוננת.

העבירה של דרישת נכס באיומים לפי סעיף 404 לחוק העונשין דורשת קיומם של ארבעה יסודות: 1. דרישה למסור דבר מה בעל ערך, להבדיל מגניבתו; 2. מאדם (המחזיק בדבר ערך); 3. דבר ערך; 4. תוך שימוש באיומים או בכוח כלפי המחזיק. השופט קדמי בספרו "על הדין בפלילים" חלק שני, מהדורה תשס"ו-2005, 777, מציין בהתייחס לעבירה זו את הדברים הבאים:

"על אף הקרבה שבין עבירה זו לבין העבירה של ניסיון לשוד, המדובר בעבירה עצמאית הנבדלת מהשוד בשניים אלה: ראשית - בכך שלא נדרשת כאן "כוונת שוד" - קרי, נקיטה באיומים או באלימות "כדי" להבטיח את הגניבה - אלא "כוונת גניבה"; ושנית - והוא עיקר - בכך שהדגש מושם כאן על ה "האילוץ" למסור את הדבר ולא על "אין ההתנגדות" לגניבתו, המאפיינת עבירת שוד". בנוסף, הבדל יסודי נוסף בין שתי העבירות טמון בכך שעבירת דרישת הנכס באיומים מייחסת למבצע העבירה את הכוונה לגנוב במובחן מהשלמת הגניבה בעבירת השוד המהווה חלק משרשרת פעולותיו של הנאשם. בעבירת דרישת הנכס באיומים לא נדרש כתנאי קיום עבירת המשנה, היא עבירת הגניבה. מלים אחרות, העבירה תושלם גם אם בעקבות אותה הצגת דרישה באיומים לא זכה הנאשם בדבר. (על האבחנה בין שתי העבירות ראו פסק דינו של סגן הנשיא כב' השופט משה דרורי בת"פ (י-ם) 1304-05-14 מדינת ישראל נ' ה"לר (8.2.2015) (" (ההדגשה אינה במקור - א.ט.).

העובדה שלנאשם לא יוחסה עבירת גניבה או שוד מוסיפה לאי הבהירות בכל הנוגע לשאלה מה עלה בגורלו של השלל שנלקח מהחנות. בשל אותה עמימות, ראיתי להתחשב בנזק הממוני במידה מוגבלת, כאמור.

20. באשר לנזק הפיזי, למתלוננת לא נגרמו אמנם נזקי גוף כלשהם כתוצאה ממעשיו של הנאשם. יחד עם זאת, ניתן להניח כי נגרם לה נזק נפשי המתלווה לרוב למעשי אלימות המופנים כלפי קורבנות תמימים ומזדמנים. יפים לעניין זה הדברים שנאמרו בע"פ 9978/04 **שבתייב נ' מדינת ישראל** (28.3.2005), שהתייחסו אמנם לעבירת שוד, אך תקפים גם לענייננו:

"לא מצאנו דופי בהנחת הנזק הנפשי הנגרם לקורבן עבירת השוד; דבר זה מבוסס על ניסיון חיים ועל שכל ישר, ונשווה לנגד עינינו כיצד היה מגיב כל אחד מאתנו אילו נשדד חלילה וכיצד היה הדבר נחרת בתודעתו".

ובע"פ 280/23 **מדינת ישראל נ' (Abker)** 18.5.2023 נאמר כי:

"בית משפט זה שב ועמד על חומרתן הרבה של עבירות השוד. אלה, פוגעות במידה קשה בתחושת הביטחון הציבורית והסדר הציבורי (ע"פ 1074/22 מוחסן נ' מדינת ישראל, פסקה 16 לפסק דינה של חברתי השופטת ג' כנפי-שטייניץ [פורסם בנבו] (20.7.2022)), כמו גם בכבודם וקניינם, ולעיתים גם בגופם, של אנשים תמימים אשר נקרו מבלי משים בדרכו של השודד (ע"פ 475/20 סורני נ' מדינת ישראל, פסקה 9 [פורסם בנבו] (13.7.2022)). פגיעות אלה אף מותירות, לא אחת, תחושות של טראומה וחרדה בנפגעי העבירה אשר מלוות אותם זמן ממושך (ע"פ 1167/21 חוג'ראת נ' מדינת ישראל, פסקה 11 [פורסם בנבו] (31.5.2021)) (ההדגשה אינה במקור - א.ט.).

ראו עוד בנדון: ע"פ 4152/13 **הראל ישראלי נ' מדינת ישראל** (13.8.2014);

ע"פ 588/13 **פלוני נ' מדינת ישראל** (27.8.2013).

21. אין צורך להכביר במלים לגבי פוטנציאל הנזק שעלול היה להיגרם כתוצאה ממעשיו של הנאשם. די היה בכניסה אקראית של לקוח לחנות או בתגובה אחרת מצד המתלוננת כדי שהאירוע ייצא מכלל שליטה ויסלים לכדי מעשה אלימות. לצד דברים אלה, יש להביא בחשבון את העובדה שהנאשם לא עשה שימוש בנשק מכל סוג שהוא, במסגרת איומיו על המתלוננת, אחרת היתה מיוחסת לו עבירה לפי סעיף 404 סיפא ולא רישא לחוק העונשין.

22. לגבי נסיבות ביצוע העבירה של הדחה בחקירה, ראיתי להביא בחשבון את התעוזה שהתלוותה לאותה עבירה, שעה שהנאשם, לאחר שבצע את עבירת הרכוש ונתפס בקלקלתו, ובעודו בחקירה בתחנת המשטרה, התפרץ לדברי חוקרת המשטרה והפציר בדניס לשמור על זכות השתיקה. בהמשך, לאחר שהנאשם נותר בגפו עם דניס הוא שב ובקש ממנו לא לדבר בכלל. מעשיו של הנאשם מלמדים על תעוזה ועל התנהלות עבריינית והעדר כל מורא מפני רשויות החוק.

23. בחינת מדיניות הענישה הנוהגת מלמדת כי מנעד העונשים המוטלים בגין העבירה של דרישת נכס באיומים לפי סעיף 404 רישא לחוק העונשין הוא רחב, ותלוי בנסיבותיו של כל מקרה ונסיבותיו של כל נאשם. הוא הדין לגבי העבירה של הדחה בחקירה לפי סעיף 245 (א) לחוק העונשין.

אעיר כי כלל הפסיקה אליה הפנתה המאשימה בטיעוניה הכתובים מתייחסת לעבירה של דרישת נכס באיומים בנסיבות מחמירות לפי סעיף 404 סיפא לחוק העונשין, שהעונש המרבי הקבוע בצדה כפול מהעונש המרבי הקבוע בצדה של העבירה בה הורשע הנאשם בעניינו. ראוי היה שהמאשימה תמנע מהצגת ענישה מחמירה שאינה רלוונטית, ותחת זאת תפנה לפסיקה התואמת את סעיף החיקוק בו הורשע הנאשם. זאת ועוד, על אף שהמאשימה הציגה פסיקה המתייחסת לחלופה המחמירה של סעיף 404 לחוק העונשין, כאמור, הרי שהעונשים שנגזרו באותם מקרים היו מקלים יותר ביחס למתחם העונש לו עתרה המאשימה בעניינו מבלי שהוצג כל הסבר לפשר הדבר.

24. לאחר שבחנתי את הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירות בהן הורשע הנאשם, את נסיבות ביצוען ואת מדיניות הענישה הנוהגת לגביהן, אני קובע כי מתחם העונש ההולם נע בין 12-28 חודשי מאסר לריצוי בפועל, לצד עונשים נלווים.

גזירת העונש בתוך המתחם

25. בבואי לגזור את עונשו של הנאשם בתוך המתחם שנקבע לעיל, ראיתי להביא בחשבון את הודאתו שניתנה בשלב מוקדם של ההליך אשר הביאה לחסכון בזמן שיפוטי וייתרה את הצורך בהעדת עדי תביעה רבים ובראשם המתלוננת. הודאה זו מבטאת גם נטילת אחריות מצדו של הנאשם על מעשיו.

26. מנגד נתתי דעתי לגיליון רישומו הפלילי של הנאשם החובק שש הרשעות קודמות. אמנם רובן של הרשעותיו התיישנו זה מכבר, אך לא ניתן להתעלם מהן כליל והן נזקפות לחובתו. הנאשם ריצה בעבר מאסר בפועל לפרק זמן לא מבוטל, אלא שלמרבה הצער הוא לא הסיק את המסקנות המתחייבות מכך, לא למד את הלקח וחזר להסתבך בעבירות נוספות גם לאחר שריצה מאסר בפועל.

27. בנסיבות, אני סבור כי יש לגזור את עונשו של הנאשם סמוך לשליש התחתון של המתחם שנקבע לעיל.

לעניין הפיצוי אעיר כי מעובדות כתב האישום לא ברור מה עלה בגורלו של השלל ששוויו נאמד בעשרות אלפי שקלים, כפי שנאמר לעיל. לא צוין כי זה הוחזר לידי המתלוננת. יחד עם זאת, נוכח חוסר הבהירות בעניין זה והעובדה שהנאשם לא הורשע בגניבה, ראיתי לפסוק פיצוי מתון. ככל שהשלל אכן לא הושב, פתוחה הדרך בפני המתלוננת לנקוט בהליך אזרחי כנגד הנאשם.

28. סיכומי של דבר, אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

א. 16 חודשי מאסר לריצוי בפועל שמנינם יחל במועד מעצרו ביום 17.4.2023.

ב. 12 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור משך שלוש שנים כל עבירת רכוש מסוג פשע וירשע בגינה.

ג. 8 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור משך שלוש שנים כל עבירת רכוש מסוג עוון או עבירה של הדחה בחקירה וירשע בגין אחת מהן.

ד. פיצוי למתלוננת בסך 3,000 ₪ שישולם באמצעות המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות בשלושה שיעורים חודשיים שווים ורצופים בסך 1,000 ₪ כל אחד, כאשר מועד תשלום השיעור הראשון יחול ביום 1.7.2024 ויתר התשלומים ב-1 לכל חודש עוקב. לא שולם אחד הסכומים במלואו או במועדו, תעמוד כל היתרה לסילוק מידי בתוספת קנס פיגורים על פי דין.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 ימים.

ניתן היום, ט"ו אייר תשפ"ד, 23 מאי 2024, במעמד הנוכחים.